

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 12 korona.
Fél évre . . . . . 6 „
Negyed évre . . . . . 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György könyvelő kezeihez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s gummiarú gyári raktára.

TELEFON 644.

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangú modern szücsárú vállalata oooooooooooooooooooooo
Kész árúban a legnagyobb választék. — Boák és karmantyuk dusan felszerelt raktára ooooo

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb
temetkezési intézete
Debreczen, Csapó-u. 4

+++ Telefonszám 11-85. +++

A tavaszi idő beálltával ajánlom férfi-, fiu- és leányka gyermekruháimat, mely óriási választékban van raktáron.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító
DEBRECZEN, Piac-u. 51. (Főpostával szemben.)

Modern és a legjobb
VILLAMOS
berendezések rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168., gyári telefon 816. Tanuló felvétetik.

Orvosságot és vegyvizsgálatot
PONTOSAN KÉSZIT vvvvvv

Dr. SZELENYI, Piac-utca 30.
KOSSUTH-PATIKA. vvvvvv

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt
GOLDMARK budapesti kalapgyáros
debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA**
vezetése alatt, ahol kizárólag raktára van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

Vályi Nagy Gusztáv siremléke.

A tragikusan elhunyt költő halálozási évfordulója alkalmából.

Gazdák Sütődéje Részvénytársaság.

Böszörményi-ut 15. szám. Telefon szám 924.

Kenyér, kifli, szemle s egyéb süteményei a legolcsóbbak, legkifogástalanabbak és legtáplálóbbak. ::

Pontos és gyors szállítás házakhoz is. ==

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. +++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK nagy választékban

GLÜCK EDE

oipő és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyszerárú, vegyszerek, gummiárú, kötszerek, gazdasági és állatgyógyászati cikkek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszerek különlegességek.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek, — hasonszerű gyógyszerek, kötszerek, szépitőszerek — legnagyobb raktára Debreczen és vidékére. ::

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák, Váltószámitolás, törlesztéses és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruktár, Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

TÖRLEY

TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és szakett öltönyök, felöltők, doublé átmeneti kabátok, szalon, smoking és frakkkülönlegességek, ugyszintén sikkes egyenruhák készülnek

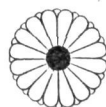
PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál ooooo

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Ujruhaüzlet! Szolid, szabott árak

TAVASZI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök, átmeneti kabátok, tavaszi felöltő különlegességek legolcsóbban

Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha áruházában szerezhető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-IK SZÁM,

Közgazdasági Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gondtal rövid idő alatt elkészítetnek. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek. oooooooo

Az érettségi.

Megint itt kóvályog az ország tanuló ifjúságának a fejei felett az érettségi vizsgák halálmadara. Eddig három parázs kis bojrány kavarta fel a közvélemény csöndes vizeit.

Két középiskolában a jó, öreg „puskázás” gyanuja miatt függesztették fel az írásbeli vizsgákat, egy kis városkában pedig eldőrdült az első pisztoly-lövés kioltva egy, az érettségi vizsga borzalmaitól rettegő fiatal deák-lelket.

És a művelt, modern közönség, a nem avult vas-kalapos tendenciákra épült sajtóorganumok újból felszisszennek. És felvetődik a kérdés, hogy mi a fekete fülemlének kell rettegésben tartani annyi életrevaló fiatal koponyát a Pithagoras tantételének s hogy annak, aki mondjuk ügyvéd akar lenni, mi szüksége van ama tudományra, mely megszabja a két tagu tételek hatványozását, valamint, hogy miért ne lehetne akár pénzügyigazgató is abból az ifjúból, aki nem tudja kívülről a Ciceró beszédjének tizenkettedik latin kikezdését?!

Csodálatosnak nem tartjuk épen az érettségi vizsga anyagot, de hogy az *általános műveltség* színvonalá megkivánná azt a nyakas szigorúságot, inkvizíciós lelkítusákat, amellyel a nyolc középiskolát elvégzett ifjakkal szemben fellépnek az életet ismert komoly ur emberek, ez már csakugyan csodálatra méltó.

Az élettapasztalatok, a filozofiai igazságok mind az érettségi vizsgák szigorúsága ellen szólnak.

Minden gyereknek van valamelyes hajlandósága valamelyes életpálya iránt s akinek a lelke az orvosi pálya felé hajlik, csoda-e, ha nem nagy érdeklődéssel viseltetik a Zrinyi utolsó, igazakban nagyon észszerűtlen kirohanása iránt, valamint hogy a darvilus sorok zenei ütemeinek alapos ismerete nélkül is egész szépen ki tudja majdan gyógyítani tudócsueshurutos felebarátját a kezdetleges betegségéből.

Az *általános műveltség* meg épen gyászbaforul az érettségi vizsgák alkalmából megnyilatkozó, embertelenségekre, amelyeknek nyoma még évtizedek múlva is ott rejtőzködék idegrendszerünkben valahol. (Ezért álmodnak 60 éves öreg urak is kinos lázálumban első kinszenvedésükkel: az érettségi vizsgákkal.)

Az általános műveltség egyáltalában tiltakozik a kinpadra feszítések ellen, amelyek csak arra alkalmasak, hogy ennek az idegbeteg, neuraszténias és hisztérikus korszak emberanyagját még neuraszténiasabbá, hiszterásabbá nyomorítsák.

*

A spanyol inkvizíciók borzalmas emlékei nyomán fakadt emocioim nagyon hasonlatosak ama érzéseimhez, melyek a melleimre fekszenek, ha rá gondolok az érettségi vizsgákra, azokra, melyek hivatva voltak az én általános műveltségemet is megérlelni. Ha vissza gondolok ama társaimra, akikkel együtt futottunk a középiskolai nagy akadályversenyen, furesa tapasztalatokat kell leszűrnom az elmúlt harmadfél évtized krónikáiból.

Az osztály első színjelesen „érett” embertársam egyik biharmegyei községben jegyzősködött. A tudománya, a jelesen érettsége úgy látszik az anyagi bajjoktól nem tudta megmenteni. 178 korona miatt lett öngyilkos. Az osztály utolsó ellenben vezérkari kapitány. Akik ugy közbeestek jómagammal, egy városi tanácsost és egy tanárt kivéve, nem valami méltányos elbánásban részesültek a sorstól. A hetven iskolatárs közül épen a leggyöngébbek, pótvizsgások

emelkedtek felül az átlagon, az osztály legkitünőbb fizikusa könyvügynök s akit az osztály bolondjának tartottunk, nemzedékeket tanított írni, olvasni, számolni...

*

Eddig van! Nem azt akarom én ezzel bizonyítani, hogy felesleges a végső középiskolai vizsga, csak azt, hogy annak a könyörtelen szigorúságnak nincs értelme, amely már az idén is megtermette a maga botrányait s véres áldozatát.

Spectator.

KRÓNIKA.

Királyi nász.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: TÁRNAI IVÁN.

Összegyűlnek a három királyok és sok hercegek a potsdami háznál, hogy jelen legyenek a nagy esetenél, midőn a császárnak egyetlen leánya megmenyecskesedik. A lapok, már hetek óta beszélnek mindennap a szimpatikus házasságról, az ezeregyj meséibe illő nászajándékokról és a gazdag kelengyéről.

Kis masamodok, midinetek, Benitzky Lenkéért rajongó gépirónók behunyják kék szemüket, hogy lássák a „linon pour fil”-ből készült valenciennes-sel diszített költeményeket. És ha a kezébe akad valamely *Friss Ujság* a nádfődeles eresz alatt a mi mönyenyecskeneknek, összecsapja olvastára a kezeit.

— Töremtő szent atyám! Nyóc tücet pendöl! A mán embör lehöt, akinek az asszonya ennyit hoz a házhol! Én neköm csak három ingöm van, mégis hogy millen embört szeröztem.

S mivel holnap ünnep lesz, kikészíti a gazdának a tisztát. Talán még a régi anekdota is eszébe jut, amit én is még iskolai padfaragó koromban hallottam Istvánffy tanár urtól.

— A magunkforma paraszti embör eccer tisztázik egy hétön. A nadrágos már csütörtökön is vált, de akad olyik is, aki háromszor is. A szalánci gróf pedig mindennap vesz tiszta ingöt. Hát uram Isten, az ilyen királfi, akinek nyóc tücet ingö van! Ammeg-csak főveszi-löteszi, főveszi-löteszi.

De talán nem is csak a gatyás ember áll meg gondolkozóan ezekre a hírekre. Valami fészkelődik a nadrágos ember agyában is, erre az egy tömegben mindennap feltálat kincshalmaz olvastára. Mennyi rongyos embert lehetne felöltöztetni a menyegzői toilette-ekből s mennyi éhezöt jól lakatni a lakodalmi és ünnepi traktákból. Hanem talán csak minálunk főnek így magukban egynemely békétlenkedök, akik idegeskedni szoktak, ha a lapok a balmazujvárosi éhségről, a lipői, árvai nyomorról, a kivándorlásról, székely veszésről irnak. Különösen, amikor dideregve nézzük május végén a fejlődni nem tudó vetéseket. Mert ilyen hírek Germániában ismeretlenek. Az ő életüket valami csodálatosan helyes beosztás, valami speciális német célszerűség lengi be, melyet mi megmosolygunk, de mely mégis megörzi őket mindig a mi bajainktól és nem enged meg-savanyodni még a kedélyüket sem, mint minálunk. Ők még lelkesülnek, imádják még a természetet, poézist és még ismerik a szerelmet is. Sőt mi több, el is ismerik. Sőt mi még több: a császárjuk is. Legalább ez a nász arra enged következtetni, ha ugyan nem reklámnak használja fel ezt is az imperator, hogy egy, a két ellenséges házat kibékítő érdekházassággal, magát a szívek szavára meghódoló pózban is bemutatassa.

HAJÓTÖRÖTT.

A Debreczeni Szemle számára írta: Zivuska Andor.

Nem irigylem a hideg bölceket:
Kiknek a szíve soh'se volt beteg;
Kiknek a lelkén mérgező nyílával:
Vágy, szerelem nem szállt soha által!

Legyek csak inkább én hajótörött:
A vágyak, álmok tengere fölött;
Kit összetörtek Scillák és Karibdek...
De rózsaszínű, lágy vitorlák vittek!

Hétről-hétre.

(Próba-válás.)

Próbaházasság. Már volt. Sőt száz meg száz házasság nem egyéb, mint próba, amely néha jól, néha rosszul sikerül. A percent megállapítása itt nagyon hálátlan dolog volna. Most azonban a rosszul sikerült házasságok végakkordjáról, a válásról érkezik igen furesa hiradás.

A válás eddig sem ment valami simán. Eltekintve attól, hogy roppant kellemetlen és kényelmetlen dolog volt, mindig soká húzódott. Hol a férj nem egyezik bele, hol a feleség, hol mindkettő gondolta meg magát. A válóper a leghosszadalmasabb perek egyike, de ha egyszer a válást kimondták, akkor semmi sem segített azokon a házastársakon, akik netalán időközben meggondolták magukat. Legfeljebb egy új házasság.

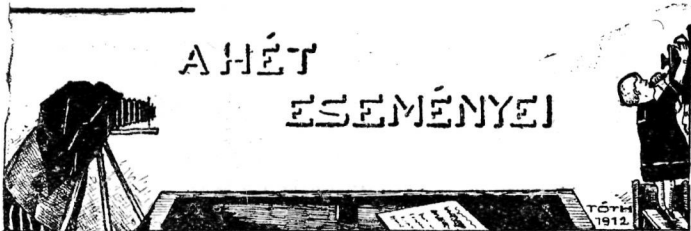
Most azután — honnan máshonnan? — Amerikából az a hír érkezik, hogy ott már próbaválás is van. Amerika a lehetlenségek hazája, miért ne lehetne ez is. Tehát: egy házaspár válópöre éveken át húzódott. Két fórumon már keresztülment a válópör. Mindkét fórumon kimondták a válást jogérvényesen.

Most a harmadik fórum előtt volt a házaspár ügye. Ugy látszott, hogy a válás elkerülhetetlen. A bíró azonban más véleményen volt. Ugy találta, hogy a válás nem feltétlenül szükséges, mert a nézeteltéréseket nem látta áthidalhatatlannak.

Különösen azért, mert Bergeréknek — ez volt a házaspár neve — egy nyolcéves fiacskájuk van.

Az ítélet tehát úgy szólt, hogy elválásra a házastársakat, de csak egy évi próbaidőre. A próbaév letelte után a bíró újból megidézi majd a házaspárt, s ha ez alatt az idő alatt sem békültek volna ki, akkor az ítélet szerint vagy újabb próbaválás, vagy végleges válás következik.

Igy van Amerikában.

(!) A görög katolikus püspökség nem kellett Debreczennek. Dorog meg nem kell az új püspöknek, hanem Nagykállót választja székhelyül. Szóval se pénz, se posztó Hajdumegyének. És — bármilyen különös, — mégis megtörténik, hogy holmi kulturális mozgalom még is csak oda alakul ki, ahova a józan ész irányítja, nem pedig gróf Degenfeld, a református

Róma kenetlen pápája, aki bizonyára soha sem tudná megérteni, hogy a debreczeni piarista-rend borbélyja miért református ember, a Széchenyi-utcáról, mikor nem egy katolikus borbély van Debreczenben. Már csak ez a rend elég katolikus s ugy-e mégis liberális. Hja, Degenfeld uraknak csak ugy szép a liberalizmus, ha haszonnal, hatalombiztosítással jár.

*

× **A címeket és rangokat** egyhangulag el akarja töröltetni Hajdúvármegye közönsége. Bravó! Ez a demokratikus hajlandóság igazán megható, akkor, mikor Lengyel Imre urék nyugodtan alhatnak, mert holt bizonyos, hogy országos felfordulást nem okoznak a határozatukkal. És megnyugtató az indítvány mellett egyhangulag szavazókat, hogy holmi kitüntetések, rangok után nem hiába fogják koptatni a főispán ur küszöbét. Mint ahogy az egyhangulag szavazók 90 százaléka koptatná is szívesen, ha érdekei volnának. Mert szent és való, hogy minden szőlőt egyhangulag savanyúnak szokott a tömegvélemény nyilvánítani, ha elérhetlen magasságban csüngenek a fürtjei. Hogy a kakas csipje meg!

*

— **Pozsonyt, a kulturvárost** nagy katasztrófa érte. Egy egész városrészt pusztította el a tűz. Minden kulturerem mélyes nagy szomorúsággal értesült a pusztulásról, mely elsöpört a földszínről egy darab történelmi multat. A régi koronázó város szépséges történelmi emlékü házai pusztultak el. Az egyikről azt írják: Mária Terézia hoppmesteréé volt valamikor..., a másik főhercegi tulajdon volt... És mi, akik ott jártunk valamikor az elhamvadt biedermyeres patinái házak között, szomorú sóhaj-tással bucsuzunk az emlékektől. Milyen ősi kulturáról beszéltek azok a régi három-négy emeletes házak. Milyen művészi kincseket rejt a Szent-Erzsébet kápolnája, a híres, a világon egyedül való pozsonyi-lakat-jával stb. Debreczenben nádas viskóban laktak az emberek, mikor ott már fejedelmi fényben ragyogtak az emeletes paloták. Érdekes mozi-képekre gondoltunk, mikor ott jártunk a lejtős Petőfi-utcában. Ót millióra mondják a kárt. Emberi számítás szerint. Pedig az a kár pótolhatatlan, mert egy fényében, ragyogásában, dicsőségében visszahozhatlan korszak emlékei pusztultak el. Amelyeket nem lehet róffel mérni, mint a debreczeni kolbászt. Ami volt és nem lesz többé.

*

× **Zöldi Marci** megint csak Zöldi Marci lett. Művész a legjavából, akinek tüdeje nem tűri a hivatalos helyiségek nyomott levegőjét, a jóérzéke a tintapecsétet a hófehér ujjakon, amelyek tollszár helyett ama szárazfának négy kis hurján jobban érvényesülnek. Művész lelke visszavágyta az ihletett pillanatokat, mikor nagy-nagy lelkigyönyörűségeket tud fakasztani embertársai lelkében. A gavallér hegedűs most esténként a Royal kávéházban tart hangversenyt a Vörös Tóni zenekarának élén. Nem csak az ő művészete vonz nagy közönséget, hanem határozottan rendbe hozta a talantumos zenészekből álló zenekart is.

*

= **Miesoda művelt lelkek** lakhatják Pozsonyt, most látjuk meg csak, mikor veszélyben vannak. Brolly polgármester, ez az európer, szerényen mondja az újságírónak: Mi nem koldulunk. Aki önként ad, azt megbecsüljük, adományát megköszönjük, de a magunk erejéből akarunk boldogulni. Mi itt, a gazdag Debreczenben ámulva hallgatjuk ezt. Pedig milyen

egyszerű a dolog. Ott senki sem zárkózik el az áldozatok elől. A zsidó Gettó égett le, de az első segínyt a Franciskánusok, az irgalmasok, kapucinusok rendjei nyújtották, a katolikus Szövetség, református gimnáziumi igazgatóság, no meg az orthodox zsidók. Tehát mindenki. Nem úgy, mint Debreczenben, ahol a görög katolikus püspökséget elrugják maguktól Dr. Baltazár püspök és Degenfeld gróf hivei, vallási féltékenységből.

*

(?) **Hová menjünk.** Lebontották a Bika-szállodát éttermestől, kávéházastól együtt. A közönség most hiányát érezné ennek a nagy vendéglőnek, ha helyette meg nem nyitotta volna Markus Sándor népszerű vendéglősünk a nagyerdei vigadót. Az elhanyagolt „Dobos“-pavillon nagy áldozatok árán a legkényesebb igényeknek megfelelőleg lett berendezve. Villany- és gázvilágítás, teljesen új berendezés tesz ez a helyet kellemessé. Konyhája, söre s minden itala elsőrendű. Gondoskodva van a közönség szórakozásairól is, mert naponta a Magyarai és fia, Kiss Béla, a Rácz fiai és Veres Tóni zenekara felváltva játszik. Rendelkezésre áll a közönségnek a cukrázda és kávéház, teljes felszerelésével, hol első rangú cukrászsütemények, tej, vaj stb. szerviroztatnak. Márkus Sándor leküzdve a kezdeti nehézségeit, most egy olyan szórakozó helyet teremtett, mely a mi szép, felséges és egyedüli kiránduló helyünkön, a Nagyerdőn méltán megérdemli azt, hogy a közönség szeretettel karolja fel. Még csak azt hozzuk olvasóink tudomására, hogy nem sokára fővárosi szinten álló orfeum is lesz a vigadóban, természetesen olyan műsorral, melyet családok is meglephetnek.

*

— **Az öreg Debreczen** megint életre kelt lassu szundikalása után. Az egyesült ellenzék szolgálatában fiatalos erővel szállt csatasorba a héten Noszpoly Tivadar, a fővárosban is jónevű író-poeta felelős szerkesztése mellett. Az előnyös változás elé nagy érdeklődéssel tekint Debreczen város olvasó közönsége.

*

+ **A Debreceni Hitelbank** határozottan átvette a vezető szerepét Debreczen pénzügyi életében. Molnár Antal, ez a nagyszabású pénzügyi kapacitás úgy nagy hamarosan 3 kerek milliót kerített és ajánlott fel Debreczen városának. Eltekintve az előnyös feltételektől, a Hitelbank úgy látszik, nem csak üzletet óhajt csinálni, de lehetővé akarja tenni, hogy az egyetem, — melynek javára gazdag alapítványt is tett, — felállítására késlekedést ne szenvedjen. Ezt igazolja ajánlatának ama része, melyben a pénzt egyenesen az egyetemi kórház céljaira kívánja lekötöni. Csodálatos, hogy ilyesmi nem tud eszébe jutni például a csapó-utcai Banknak, Első Takarékpénztárnak stb., akik pedig most már minden újítást behoztak egész a régen nem ismert 2½ százalékos jutalékok szedéséig.

*

+ **Még egy tüdőbeteg ápoló** intézmény létesítését vették tervbe Debreczenben, e mozgalomra illethekek. Sajnos, e tekintetben minden mozgalom kevés és nincs elég intézményünk, hogy a tervezetteknek tiszteresét ne óhajthatnánk. A Dr. Gáspár Gézáék által megindított mozgalom kell, hogy megérlelje a maga áldást hozó gyümölcsét.

*

— **Vályi Nagy Gusztáv** virágos május egyik akácvirágillatos éjszakáján halt meg hat évvel ezelőtt. A nagyreményű költő sirját emlékéhez méltó emlékmű díszíti most már, melynek sikerült reprodukcióját lapunk mai számában mutatjuk be.

= **A városi közgyűlés** nagy sebtében is derék munkát végzett. Hogy a Hitelbank s illetve a zsenialis Molnár Antal által felajánlott 3 milliót megszavazta, az igazán örvendetes dolog. Ez a kis ügylet kemény lecke volt az egykor csakugyan első „Első“ Takarékpénztárnak, amelynek igazgatója utánozni akarta a Hitelbankot s mikor az szinte ötletszerűleg ajánlatot tett, szintén felajánlott 3 milliót. Hát a város azt mondta erre, hogy ugyanolyan feltételek mellett, mint a Hitelbank, ezt a 3 milliót is elfogadja. Hát majdnem bizonyos, hogy e tekintetben már Verzár bankja nem fogja utánozni a Hitelbankot. Jó Szepessy-tata, meg Zádorék idejében csak ment volna a dolog, de a mai jutalékos időkben semmi esetre sem.

*

× **Javul a debreczeni piac.** A múlt év szeptember havában fizetéseképtelenséget jelentettek Nasch József utódai, debreczeni egyik legnagyobb kézműáru nagykereskedők, az egyezkedési ajánlatok nem vezettek eredményre s a csődöt december 10-én meg is nyitották. A cég egyik agilis, nagy népszerűségnek s általános becsülésnek örvendő tagja, Schön Artur, — akinek a cég válságában igazán semmi része sem volt, — a csődöt magához váltotta s azt saját számlájára tovább vezeti. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

*

+ **Elismerés a Donogán és Somossy-cégnek.** Debreczennek egyik legrégibb, kiváló nevű cége, a Donogán és Somossy-cég, akik Debreczen város társadalmánál általánosan tisztelt tagjai. A város közönsége bizonyára örömmel veszi tudomásul, hogy a Donogán és Somossy-céget kitüntető elismerés érte Hajdúvármegye részéről, amennyiben a kereskedőknek „Hajdúvármegye szállítói“ címet adományozta a megye és engedélyezte a vármegye címerének használatát. Igen érdemes és kiváló céget ért Hajdúvármegye kitüntető elismerése, amely valóságos szállításra Hajdúvármegye és Debreczen közönségének, melyet a bizalom erős szálai kötnek a Donogán és Somossy-céghez. A vármegye határozata így szól: „Határozat. Elismerésül annak, hogy a vármegye évek hosszú során át s most legutóbb is új székházának berendezésénél a Donogán és Somossy nagykereskedő cég részéről úgy az áruk minősége, mint annak árai tekintetében kifogástalan, szolid és pontos kiszolgálásban részesült, Törvényhatósági bizottságunk az előterjesztett kérelemnek helyt ad s engedélyezi, hogy a nevezett nagykereskedő cég üzleti életében „Hajdúvármegye szállítói“ címet és a vármegye címerét használhassa. Miről Donogán és Somossy debreczeni nagykereskedő céget értesíti.

*

+ **Tudnivalók a debreceni lóversenyekre.** A folyó hó 25-én, vasárnap délután tartandó lóversenyekre vonatkozólag a következőket közöljük: A totalizátor vezetését a versenyek alatt Czere Árpád ur, a budapesti ügetőverseny-egylet totalizátor vezetője teljesíti. A versenyek alatt 2, 5, 10 koronás tétek és helyrefogadások csakis a versenytéren felállított totalizátorpénztárnál eszközölhetők. Megemlítjük, hogy teljesen új, modern totalizátor-épület készült, mely könnyen hozzáférhető minden oldalról és helyről és a közönségnek nem kell ezután tolongani a totalizátornál, mint eddig. A versenyekre páholyjegyek előre kiválthatók Molnár Ferenc városház-épületében levő nődivat üzletében. Versenyprogramok előre kaphatók a dohánytőzsdékben és a versenypályán. Bérkocsi-díj a következő: kétlovas oda és vissza, várakozással 12 korona, egylovas oda és vissza, várakozással 8 korona. A versenyek kezdete délután pontban 3 óra. Minden

más bővebb felvilágosítással készséggel szolgál Loránt József versenytitkár (Piac-utca 16., Alföldi Takarékpénztár palota).

— *Ha nő vagy férfi* olcsón akar öltözködni: szöveteit Fischer Adolf és fia (Piac-u. 61.) czégnél szerezze be.

*

— *Löbl Gyula és Társa* látszerész és fényképezési szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.

Apollo mozgószínház.

Igazgató Deési Alfréd.

A szezon legérdekesebb, legizgalmasabb filmszenzációja! **A VÉRFOLT.** Társadalmi dráma 3 felvonásban. Irta Guido Skal. — Rendezte: Bonnaro Marion. Berlinben több mint 50 előadást érő filmdráma.

Komlós Géza

női- és leányfelöltők árúháza

Debreczen, Piac-u. 52.

(Az új megyeháza mellett.)

Kosztümök, bluzok, pongyolák, női és gyermekfelöltők remek, nagy választékban.

IRODALOM.

A természettörvény fogalma. A Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő Modern Könyvtár egyik legújabb kötete, *Émile Boutroux*nak, a világhírű francia filozófusnak „A természettörvény fogalma a jelenkor tudományában és filozófiájában” című nagyértékű művét hozza magyar fordításban. Émile Boutroux a francia filozófiának Bergson mellett legnagyobb tekintélyű és népszerűségű alakja. Gondolatvilágának megismerésére a legalkalmasabb munka: „A természettörvény fogalma”, mely általánosan érthető beállításban ismerteti a tudomány és a törvény eszméjének átalakulását a jelenkori gondolkodásban. Boutroux előfutára a „cselekvés filozófiájának”, annak a mozgalomnak, melyet napjainkban Mach, Poincaré, James, Bergson nevéhez kapcsolunk. Munkája megjelenésének aktualitást ad az a körülmény, hogy a Magyar Tud. Akadémia éppen a napokban választotta be Boutrouxot, aki a francia Akadémiának már régebbi idő óta tagja, kültagjai közé. Az értékes művet *Fogarasi Béla* fordította ismert készségével és hozzáértésével. A vaskos könyv az Athenaeum kiadása. Ára 80 fillér.

Olcsó Jókai. A Révai-féle hézagpótló Jókai füzetek májusi számai megjelentek. A nagy író egyik legszebb regényét tartalmazzák az új füzetek *Szabadság a hó alatt* címmel. A *völegényverseny* és az *Almodád* novellás füzetek is a költő-író fejedelem legsikerültebb alkotásait ölelik fel. A 40 filléres füzetek megszerzését bármely könyvkiadó czég révén ajánljuk olvasóink figyelmébe.

URANUS

SZÍNHÁZ

**E héten szenzációs
új műsor!**

A **Crème Simon** nem új szer, alaposan ki van próbálva. Tonikus és enyhítő elvek szerint van összeállítva és az egyedüli **gyógyhatású** enyhítő szer. A Crème Simon fehériti és gyengéddé teszi az arcbőrt, adván neki csodálatos üdöséget és bársonyszerűséget. Illatja gyönyörű. Hölgyek, akik toilettjeikhez naponta használják, állandóan megtartják a **fiatalság látszatját és üdöségét.**

SZÍNHÁZ.

Színházi hét nélkül.

Lepergett az első hét színház nélkül s azok a zavartalan, nyugodt és csendes napok, amelyeket mostanában eltöltöttünk, egyáltalán nem a debreczeni színészet állandósítása mellett szólanak. A szellemi élvezetek éppen úgy megkívánják a szükséges bőjtöt, mint a testi élvezetek.

A színházzal való jóllakottság soha annyira tapasztalható nem volt, mint mostanság. A botrányokkal teljes színházi évad után igazán jóleső érzések közt haladunk el a csukott ajtóju színházépület előtt. Még nagyot lélezve rá is mondjuk: *Hála Istennek!*

*

Most, mikor vége van a színházi hercehurcának s távolabbról bírálhatjuk el s így elfogulatlanabban is az eseményeket, jól esik megállapítanunk, hogy a debreczeni közönségnél nincs jobb, áldottabb közönség az országban.

Nem azért, hogy a mi pótdós pénzünkéből terem magának egzisztenciát a szintársulati szeptemberig, bár ugyan ma az ellen sem zúgolódik a polgárság, hogy anyagi terhetet vállaltunk magunkra, csak hogy a Zilahy bukása után fejetlenül maradt társulat szét ne zülljön. Önként kínálkozik ugyanis az a kérdés, hogy mit csinált volna az a sok színészember, ha Zilahy tönkremenése után bezárják a színházat. Mert hiszen ők nem Debreczennel, hanem Zilahyval szerződtek!

De hát Debreczen, mint a szép régi időkben, úgy most sem hagyta támogatás nélkül a színészetet s nem engedte, hogy a magyar színészet egyik legnagyobb botránya — mert az leti volna — ennek a városnak a nevéhez fűződjék.

A szezonzárás után szokásos beszámolóban a viszonyok mai állapotai mellett nem sok értelme van. Új színházi korszak születésnapja előtt állunk. (Nagyon nehéz szüléssel jön ez a korszak, hiszen

Beöthy megválasztását még most sem hagyta jóvá a miniszter.)

De akármin is állanak a dolgok e város színházi életének krónikái között, az elmúlt esztendő történetére *művészi szempontokból* nem kell szégyenkezve visszaemlékezniük.

Zilahy Debreczenhez méltó társulatot szervezett nagyjában. Bukása után a társulat együtt maradt s a repertoár egy-két heti bizonytalanságok után, a legújabb dráma és operett újdonságokat hozta színre.

Volt a társulatnak legalább *tíz* olyan tagja, akikkel hasonló művészek és művésznőkre mindenkor büszke lehetne a jövőben a debreczeni színészet.

Zilahy Gyula és Z.-né Singhoffer Vilma hatalmas nagy művészetét a közönség egy része majd csak a jövőben, — mikor nem lesznek itt — fogja értékelni igazában. *Halassy S. Etel, Halassy Mariska, Bérczi Ernő, Kassai Károly, Falussy István, Borbély Lili, Lévy Farkas és Lajthay Károly* mind igaz művészetet képviseltek a debreczeni színpadon.

Hogy melyikük kerül vissza a debreczeni színpadra s melyikük nem, nem tudjuk. De örömmel üdvözljük a közülök visszatérőket s csak vesztesége lesz a debreczeni színpadnak akármelyik elmaradása is...

(S.)

Gyökeres tyukszemirtő Kárpáti-szesz köszvény csúsz ellen szemölcsöt, tyukszemet és bőrkeményedést azonnal megszünteti. — Ára 70 fillér. ++++++
kiváló hatással bír. Ára 1—2 K.
Alatus apróvész eleni szer, csodás hatása. +++++
Ára 1—2—4 korona. ++++++

A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője
HARSÁNYI LAJOS **gyógyszertára**
 a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

A debreczeni színház sorsa nagyon nehezen akar eldőlni. Vagy talán már el is dőlt s olyant zuhant, amilyen nagy. A miniszter ugyanis döntött a Beöthy pályázatmellőzésével való megválasztása ügyében, jóváhagyta annak személyi részét, de a színház átalakítása és a színpad építése ügyében részletes terv és költségvetés készítésére, fedezetek beállítására stb. utasította a várost. Most már az egész nagy-szabású ügyből lett egy kis kreizleráj-ügy. És kétséges, hogy a zseniális színházember belemegy-e a kicsiny, de vegyes kereskedésű színház vezetésébe,

vagy azt mondja, hogy ő nem színházi szatócs és storniroz mindent, egészen addig, hogy megismerte Debreczent és a pertut is visszavonja. Akkor azután kezdődik a kutyakomédia előlről új izgalmakkal s új választással s íb ? ! Utóvégre nem is lenne különös, ha aki végszámra szokta árulni a selymet, nem óhajt kócmadzaggal s piros pántlikával kereskedni a zsibvásáron.

Elsőrangú úri-divatárúk, „ITA“
 és „BORSALINO“ kalapok,
 különleges nyakkendők a legszebb választékban
Frank Testvérek
 Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Janalka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-uton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

Egyik biharmegyei városkában főtéri sarokház, fél-század óta fennálló jó menetelű kereskedéssel, szállóskerttel a határban minden órán eladó nyugalombavonulás, elköltözés miatt. Cim a kiadó-hivatalban.

1057—1913.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. járásbiróságnak 1913. V. 1015-1. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Hermann F. Steinmayer részére 336 korona tőke, ennek megítélt összesen 123 korona 30 fillér per-költség erejéig 1913. évi február hó 4-én bíróság felülfoglalt és 2561 koronára becsült arany és ezüst-neműek 1913. évi május hó 26-án, délelőtt 12 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Miklós-utca 5. sz. alatt megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálog-jogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi április hó 30.

Oláh Géza bir. kik.

Értesítés. Tisztelettel értesitem üzletfeleimet, hogy a **Nasch József utódai**

cég csődtömegét, mint a megszűnt cég egyik beltagja, birói egyezség útján magamhoz váltottam és azt

SCHÖN ARTUR

oo törvénszékileg bejegyzett egyéni cégem alatt fogom tovább vezetni. oo

Kiváló tisztelettel **Schön Artur** rövid-, szövött- és diszműáru nagykereskedő

Debreczen, Dégenfeld-tér 2. szám.

LUKÁCS VILMOS

és **Testvére** cementárúgyára

Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

Megnyilt **A BORDÓ ÉTTEREM** Széchenyi-utca 54. szám alatt.

A jó hírnévnek örvendő vendéglő teljesen újjá alakított. **IZLETES KONYHA!** — **KITÜNŐ BOROK!** Estenként Berki Béla, a jeles szolista hangversenyez. Havi étkezésre előfizetések jutányos árban elfogadtatnak. Pontos és figyelmes kiszolgálásról gondoskodik

FRIEDENTHAL SÁNDOR, vendéglős. ::
Márczius 15-iktől kezdve modernül berendezett, fedett tekepálya áll a vendégek rendelkezésére.

Leltározás alkalmából

szőnyeget minden nagyságban, ágy elé valókat, futókat, kókusz-szőnyeget, függönyöket, hencser átvetőket, butor szöveteket, ágy és asztalterítőket, gyapjutakarókat, keleti perzsa szőnyeget stb. stb. a legnagyobb választékban és rendkívüli olcsó árak mellett árusítja ooooooooo

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Piac-u. 59. sz. Kaszanyitzky mellett.

Nem fáj a feje másnap ha

Littke pezsgőt iszik

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme ——— VÁROSI UJ BÉRHÁZ.

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiségemet a Piac-utcai **VÁROSI UJ BÉRHÁZBA** (baloldal 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó.

KOVALD PÉTER ÉS FIAI

es. és kir. szab. kelme- és szőrmefestő, vegytisztító és gőzmosógár BUDAPEST. VII., SZÖVETSÉG-UTCA 37. SZÁM ALATT

megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviselőt létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse oooooooooooooo

FARKAS BELLA

DEBRECZEN, MIKLÓS-U. 5.

vette át a képviselőt és a gyár rendes áraiban vállalja az uri-, női- és gyermeköltönyök, díszítő és butorszövetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, eszike- és végáruk, szőrmék stb-ek vegytisztítását és festését.

Ugyszintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.

A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos árairól, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviselőt és számos megbízást kér a **Kovald Péter és fia cég.**

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás.

Külön mérték osztály.

Meghívó.

A DEBRECZENI KERESKEDELMI RT. DEBRECZENBEN 1913 évi május 27-én délután 3 órakor tartja meg Piac-u. 49. sz. alatti helyiségeiben

VII. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak azon figyelmeztetéssel, hogy mindazon részvényesek, kik a közgyűlésen megjelenni és szavazati jogukat gyakorolni kívánják, tartoznak részvényeiket az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az intézet pénztáránál, vagy az Alföldi Takarékpénztárnál, vagy pedig a Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank Részvénytársaságnál letenni. A zárszámadások a közgyűlés előtt 8 nappal az intézet helyiségeiben közzszemlére tétetnek.

Az igazgatóság.

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, a múlt évi zárszámadásoknak benyújtása, a mérleg megállapítása és a nyereség hovaforvitása iránti határozathozatal. 2. A felmentvény tárgyában való határozathozatal. 3. Egy lemondott és két kisorsolt igazgatósági tag helyének betöltése 2, illetve 3 évre. 4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1913. évi tiszteletdíjának megállapítása.